herpy

GEKKOER

Orraya occultus

Orraya occultus er en nattaktiv bladhalegekko som bare er kjent fra et lite område i McIlwraith-fjellene på Cape York-halvøya i det nordøstlige Australia. Den har en uvanlig lang, tynn hals og en tornet hale, og er eneste art i sin slekt. Arten holdes neppe i terrarier, og det finnes lite kunnskap om stell.

Familie: Carphodactylidae Engelsk: McIlwraith leaf-tailed gecko Tidligere navn: *Saltuarius occultus* Publisert 16. november 2026

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**10-11 cm** snute-kloakk-lengde
Levealder	**10-15 år**
Aktiv	**Om natten**
Levevis	**Klippelevende**
Biotop	**Regnskog og klippeterreng**
Vanskelighetsgrad	**Ekspert**

STELL

Min. terrarium	**60 × 40 × 80 cm** L × B × H for 2 voksne dyr
Temperatur, dag	**22-26 °C**
Temperatur, natt	**17-21 °C**
Luftfuktighet	**60-100 %**
UVB	**Ikke nødvendig**
Kosthold	**Insekter**
Holdes	**Alene eller parvis**

AVL

Formering	**Eggleggende**
Kullstørrelse	**2 egg**
Inkubasjon	**90-110 dager** ved 21-26 °C

VERN OG PAPIRER

CITES	**Liste III**
EU-vedlegg	**Vedlegg C**
IUCN	**Sårbar (VU)**

Om arten

Orraya occultus er en mellomstor, flattrykt gekko med en uvanlig lang og tynn hals, som skyldes forlengede halsvirvler. Det er det tydeligste kjennetegnet og skiller arten fra alle nære slektninger. Kroppen er moderat besatt med spisse knopper, og den regenererte halen er kantet av store, tornede skjell. Hannene har et tydelig, hevet felt av preanale porer, som hunnene mangler.

Kroppen blir opptil 11 cm fra snute til kloakk. Arten ble beskrevet i 1993 som *Saltuarius occultus* og flyttet i 2000 til sin egen slekt, *Orraya*, der den er eneste art. Slekten er en gammel, selvstendig gren ved siden av de øvrige australske bladhalegekkoene. Artsnavnet er latin for «skjult» og viser til at den er vanskelig å finne. Slektsnavnet kommer fra morrobalama, språket til urbefolkningen i området, og betyr «eldre bror».

Vekten er ikke dokumentert. Levealderen på 10-15 år er lånt fra *Saltuarius cornutus* og er et anslag.

Utbredelse og leveområde

Orraya occultus er endemisk for McIlwraith-fjellene på Cape York-halvøya i det nordøstlige Queensland. Typelokaliteten ligger ved Peach Creek omkring 19 km øst-nordøst for Mount Croll. Arten er bare påvist i et svært lite område i de høyere delene av fjellkjeden og hører til Australias mest truede krypdyr.

Et enkeltfunn nær Sydney, som kartet viser, er neppe riktig.

Naturlig utbredelse: Australia.

LEVEOMRÅDE

Orraya occultus lever i skog i 500-825 meters høyde. Fjellkjeden er for det meste dekket av regnskog, og klimaet er tropisk med en tydelig regntid og tørketid; høyden gjør luften kjøligere enn i lavlandet. Arten er nattaktiv og lever på klipper og steiner, der huden fungerer som kamuflasje.

Den nøyaktige temperatur- og fuktighetsrytmen på levestedet er ikke dokumentert. Hunnen legger to egg; leggested og tidspunkt for egglegging er ikke beskrevet.

Stell

TERRARIET

Det finnes lite kunnskap om stell av *Orraya occultus*, og arten holdes neppe. Stellet bygger på klimaet på levestedet og på de nære slektningene *Saltuarius cornutus* og *Saltuarius salebrosus*, som er bedre kjent i terrarier. Tallene er lånt fra dem.

Et par trenger minst 60 × 40 × 80 cm (lengde × bredde × høyde). Velg gjerne større, fordi dyret er stort og klatrer. Innred med loddrette flater av kork, stiv bark eller kunstige klippevegger, gjerne med sprekker, slik at dyret kan komme seg rundt i hele terrariet og sitte skjult om dagen. Som bunn passer et tynt lag fuktig kokosmold eller blader. Terrariet må ha god ventilasjon, slik at luften ikke blir stillestående.

TEMPERATUR

Levestedet ligger i 500-825 meters høyde i tropisk klima, så luften er mild og varierer ikke mye. Bruk 22-26 °C om dagen og 17-21 °C om natten. Tallene er et anslag ut fra høyden og slektningenes krav.

Varme er den største faren for bladhalegekkoer. Hold terrariet unna direkte sol, og unngå temperaturer over 28 °C. En varmekilde er bare nødvendig hvis rommet er kaldt. Mål temperaturen både øverst og nederst med et digitalt termometer.

LUFTFUKTIGHET OG VANN

Luftfuktigheten skal variere. Sprøyt terrariet grundig om kvelden, slik at fuktigheten stiger mot 100 %, og la den falle til omkring 60 % mellom sprøytingene, slik at bark og bunn kan tørke opp. Dyret drikker vanndråper fra flater og innredning.

Bunnen må ikke være konstant våt, for det gir mugg og hudproblemer. For tørr luft gir problemer med hudskiftet, som alle bladhalegekkoer er utsatt for.

LYS OG UVB

Orraya occultus er nattaktiv og lever skjult om dagen. UVB er ikke dokumentert som nødvendig, og slektningene holdes uten. Bruk et svakt lys med en fast døgnrytme på 12 timer, ingen sterke spotlamper og ikke noe farget nattlys. Natten skal være mørk, og terrariet skal ha skyggefulle partier.

Les mer: Lys og UVB

FÔRING

Orraya occultus spiser leddyr. Sirisser, kakerlakker og andre fôrinsekter passer når de høyst er så lange som avstanden mellom dyrets øyne. Voksne dyr får to-tre insekter ved hver fôring, to-tre ganger i uken, og unge dyr fôres oftere.

Dryss fôret jevnlig med kalk og et multivitaminpreparat. Halen lagrer fett og viser hvordan dyret ligger an. Fjern rester neste morgen.

Les mer: Fôrdyr: hold og avl Les mer: Kalk, vitaminer og tilskudd

ATFERD OG HÅNDTERING

Orraya occultus er nattaktiv og sitter stille på klipper og steiner om dagen. Den er sky og ikke egnet til håndtering. Som andre bladhalegekkoer kan den miste halen, som vokser ut igjen i en kortere og annerledes form. Grip aldri tak i halen.

Hold ett enkelt dyr eller et par som er vant til hverandre. Atferden overfor artsfrender er ikke dokumentert, så skill dyrene hvis ett av dem blir presset, eller de skader hverandre.

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Hannene har en tydelig hemipenisbule ved halerota og et hevet felt av preanale porer, som hunnene mangler. Alder og størrelse ved kjønnsmodenhet er ikke dokumentert. Hos *Saltuarius salebrosus* går det 3-4 år, og det er et rimelig anslag også for *O. occultus*.

PARRING

Paring og avl er ikke beskrevet for *Orraya occultus*. Hos slektningene setter en kjølig hvileperiode i gang avlen, men en slik periode er ikke dokumentert for en tropisk art fra Cape York. En lett nedkjøling og færre sprøytinger i den tørre årstiden er et forsiktig utgangspunkt. Ta dyrene ut av perioden hvis de går ned i vekt.

EGGLEGGING OG KULL

Hunnen legger to egg om gangen. Antall kull per år er ikke dokumentert. Gi hunnen en eggleggingsbunn av fuktig torv eller kokosfibre, 8-10 cm dyp, som klumper seg, men ikke er våt.

INKUBASJON

Rugetid og rugetemperatur er ikke dokumentert for *Orraya occultus*. Tallene i boksen (90-110 dager ved 21-26 °C) er lånt fra *Saltuarius cornutus*. Hos slektningene er høy temperatur skadelig, så hold deg i den lave enden. Temperaturens betydning for kjønnet er ukjent.

OPPDRETT AV UNGER

Oppdrett av *Orraya occultus* er ikke beskrevet. Hos slektningene holdes ungene i et lite terrarium innredet som de voksnes, med tørkepapir som bunn og korkbark som skjul. Sprøyt annenhver dag, og tilby de minste fôrinsektene, dysset med kalk. Hold hver unge for seg.

Helse og vanlige feil

Det finnes ingen sykdomsoversikter for *Orraya occultus*, så listen bygger på beslektede bladhalegekkoer:

- Overoppheting. Lengre tids varme over 28 °C kan være dødelig. Hold terrariet kjølig og i skygge.
- For tørr luft, som gir problemer med hudskiftet, der hudrester sitter fast på tær og halespiss.
- Konstant våt bunn og stillestående luft, som gir mugg og hudproblemer.
- Kalkmangel, hvis fôret ikke dysses med kalk og vitaminer.
- Vekttap. Halen lagrer fett og er et godt tegn på hvordan dyret har det.

Søk veterinær med erfaring med krypdyr hvis dyret går ned i vekt, ikke spiser på flere uker eller virker slapt.

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.